

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijnoga Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki teden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovično ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali upravništvo Novin v Črensove, Prekm.

„Vredništvo i upravništvo Novin je v Črensovcih, Prekmurje“.

Vrednik: Klekl Jožef, vp. plebanos v Črensovcih.

Oglasi, (inserati) se tudi sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok en dinar, za večkrat popust. Cena malih oglasov je do dvajset reči 5 Din, više od vsake reči pol dinara. Med tekstom je cena oglasov cm² dva dinara v „Poslanom“ tri dinare. Ki naroči 1/4, 1/2 ali celo stran, dobi 25% popusta za edno objavo, za večkratno več. Takso za vse oglase plača upravništvo „NOVIN“.

Radičovci—Pašič sporazum.

Meseca marca letošnjega leta se je odigralo v našem političnom življenji dogodek, šteroga smo najmenje pričakovali. I ravno zato, ar ga nismo pričakovali, je zbuđo takšo pazlivost, da se od tistoga časa skoro vse politično življenje okoli njega sūče i ne lista, šteri ne bi o njem pisao še zdaj.

Pavel Radič, naslednik svojega strica, je meo v parlamenti govor, v šterom je zatajo vse, za ka so se Hrvati skoz celih šest let bojivali, zavrgeo je republiko, autonomijo, odpovedao se v imeni svoje stranke i Štefana Radiča vsem zahtevam i izjavo, da v imeni Hrvatskoga naroda prizna centralistično ustavo, — štero je Štefan Radič pred par leti prekuno i izpovedao, da je vsakši izdajalec, što jo prizna — i kralovino.

Ar je prišeo te popun preobrat naednok brez počasnoga razvoja, se je vsakši spitavao i se še zdaj spitavle, ka ga je pripravilo do njega; ka ga je prisililo, da je s svojov strankov preskočo iz edne skrajnosti v drugo, da je postao iz zagriženoga republikanca hlapčevski centralist i veren pristaš kralovine. On sam je povdaro, da je napravo te stopaj zato, ar šče, da pride med hrvatskim i srbskim narodom do sporazuma. Drugi pa so bili inačičega mišljenja. To tem bole, ar Radič te ne šteo dati takše izjave, gda je bio na vladi opozicionalni blok pod predsedstvom Davidoviča, štera vlada je mela v svojem programi kak najvažnejšo točko bratski sporazum med Srbi, Hrvati i Slovenci. Radič v tistom časi istinsko ne želo sporazuma i je s svojimi nepremišljenimi govori povzročo, da je morala Davidovičova vlada odstopiti. Žmetno je teda vervati, da bi Radiča miseo na sporazum pripravila do toga, da se je popunoma podvrgeo Pašiči.

Čujmo, ka pravi o tom dr. Korošec. — On je meo 7. junija v Ljubljani na zborovanji SLS govor o političnom položaji v državi. Celoga govora nam ne mogoče objaviti, zato podamo samo tiste odlomke, v šterih govori o zdašnjoj politiki radičovcov i o Pašiči.

„Sporazum, za šteroga se zdaj vršijo razgovori, vsebūje zahteve: da se verificerajo osporjeni hrvatski mandati, da se da sloboda Radiči, dr. Mački i tovarišom, da se uporaba zakona o zaščiti države glede Radičove politične organizacije ukine i da se prenela s preganjanji hrvatskih volilcov.“ — Ka naj pravimo k tomi? Vse točke se nanašajo samo na Radičovo stranko. Iz toga se vidi, kak dela Radičova potitika za ves hrvatski narod. Radičovci se bojijo za svojo kožo i to jih je pripravilo do toga, da so se priklonili pred Pašičom. On pa se zdaj z njimi špila, kak mačka z mišjov. Po dr. Korošcovom mišljenji najmre tudi Pašiči ne za sporazum.

O Pašiči pravi: „Pašič ne žele sporazuma, ar on i Pribičević živeta od spora

med brati i od njūve neednosti. Pašič ne žele sporazuma, nego šče razcepiti blok (blok narodnoga sporazuma i ljudske demokracije, v šterom je tudi Radičova stranka včlanjena, op.) razcepiti tudi HSS (Radičovo stranko, op.) i osramotiti Radičovo stranko. Dnes je stari Pašič edini absolutni (najvišji) gospodar političnoga položaja. Škoda, da je počasen i slab gospodar. Zato zastaja vse naše javno življenje. Tudi vse parlamentarno delo stoji popunoma pod zavlačevalno, počasno i nesigurno, tipajočo taktiko Pašičovo. To ne več parlament, nego samo kulise (zaslon) za Pašičov absolutizem v našoj državi. Parlament ne dela, ar njemi Pašič ne pusti delati i ka dela, to nosi tudi vse pečat Pašičove samosvojnosti. Vse je slabo, nepopuno, protizakonito, ne odgovarja več zdašnjim razmeram. Vse notranje delo vmira na nesposobnosti absolutizma v ministerskom predsedništvu. Naš klub bo vršio tudi nadale svojo dužnost. Bojūvao se bo proti prevratnim predlogom vlade, kritizirao delovanje uprave i stavo tudi svoje samostojne zahteve. *Ka se nemre doseči, ne klubova krivda, nego nesposobnost, nerazumenje, počasnost i večkrat tudi hūdobna vola tistih, ki nam dnes režejo krūh.*“

Sodi naj vsakši sam. — Ka smemo pričakūvati od Radiča, ki je za hasek svoje stranke zatajo samostojnost hrvatskoga naroda? I od Pašiča s prijatelom Pribičevićom (i slovenskimi liberalci), ki s svojov samovolnostjov onemogoča vsakše uspešno delo?

V Ameriki — pri nas.

Ednomi ali drugomi se bo videlo mogoče čūdno, kak pridemo do toga, da ščemo sebe, našo državo primerjati z Amerikov, štera je nositeljica svetovne materialne i duševne kulture i štero občūdūje ves svet. To včtinimo samo zato, ar se naši vodilni možje, ki majo oblast v roki, posebno pa naši liberalci, v svojem vladanji radi ravnajo po peldi velikih, kulturnih držav. Ka tam vidijo posebnoga, to kratko i malo presadijo v domačo zemlo. Samo to je škoda, da se v vsem neščeio ravnati po tūjoj peldi. Ka se njim ne vidi, tisto opūstijo.

Na konci maja je bio predložen zakon o naših osnovnih šolaj. Kakši je te zakon, ne bomo pisali na dugo i široko. Naj bo zadosta, če povemo, da so ga kritizerali i obsodili šolski strokovnjaki, ki znajo, ka je našemi šolstvu v hasek i ka njemi bo v škodo. Iz vnogoga kritiziranja pa se vidi, da bo naš novi šolski zakon takši, da se pomali i na tihoma odpravi v šolaj verska zgoja i da se zatre slovenska narodnost.

Ar je našim liberalcom vera takši trn v peti, da jo ščejo z zakoni celo iz šol odpraviti i jo s tem iztrgati že iz detinskih src, pogledjmo, kak mislijo o veri nešterni vodilni možje v Ameriki.

„Mi postajamo tak moderni, da ščejo nešterni modernizirati celo Boga. A jaz se držim starih šeg. . . Nemiliva slava Združenih držav je, da so vsi naši najvejši možje vervali v Boga!“ — Reči Jamesa državnooga tajnika za delo, šteri je povdaro, da se mora dete v šoli poleg čtenja, pisanja i računanja včiti tudi večne verske istine.

„Amerikanci bi včtinoli vnogo bolše, če bi izdali svoje peneze za sveto pismo, namesto za električne stolce.“ — Russell, šteri je zahtevao odločno versko akcijo za pobijanje materializma v šoli.

„Lepa reč je biti inteligenten, navržen, ročen, a najbolše je, meti lastnosti, štere zahtevajo desetere bože zapovedi: prvo je poštenje, potom še komaj pride batrivnost i razum.“ — Roosevelt.

„Neščemo, da bi naša deca vstopala v svet z dušov, štera bi postala črna i zamazana ob prvih sūnkaj nasprotnih sil. . . Kak Amerikanci začnemo razmiti, da je najvejša potreba v naših opravkaj oblast duše; vretini te oblasti v našem duhi pa sta Bog i vera i mi znamo, da so brez Boga i vere vse lepe reči naše družbe samo lepe zvūnašnje oblike brez vsebine, stvari pameti, a ne srca.“ — Shepherd.

„Katoličanski stariši so osvedočeni, da mora krščanski narod meti šole, v šterih je pouk krščanske dece od prve dobe razsodnosti zvezan s spoznavanjem Boga, z lūbeznostjov do jakosti i nasledūvanjom Jezua Kristuša.“ — Dr. Hayes.

Najbolje pa so značilne reči Coolidgea, zdašnjega predsednika Združenih držav. Gda je po izvolitvi polagao prisego, se je priklono, da kūšne v svetom pismu prečtete reči: „V začetki je bila reč i Bog je bila reč.“ V svojem govori je pravo: „Prosvetlen i civiliziran narod mora v vseh svojih odnašajaj zasledūvati vero i versko življenje. Socialni občūtek i pravice i dužnosti imanja izhajajo iz njega (verskoga življenja). Dopūstiti nemremo niti v imeni zakona niti zvūtn zakona, kakšega nasilja v območji dušnevesti. Tak se predstavlja vlada Zedinjenih držav, štera je osvedočena svoje moči. Vsigdar bo iskala mir i napredek. Podpirala bo zgojo, v želi, da bo napredūvala vera i bo vsigdar pripravljena podpirati pravico i čast med narodi. Amerika ne išče zemelskoga kralovstva, štero bi bilo zgrajeno na krvi i nasilji. . . Legije, štere pošila v svet, neso oborožene z mečom, nego s križom. Ideal, šteroga žele, da bi njemi (križi) bili pokorni vsi narodi, ne človeškoga, nego božega izvora. Edini cio, za šterim idejo vse njegove žele, je zaslužiti si miloščo vsemogočega Boga.“

Do takše sodbe o veri i o verskom pouki je pripelala vōdilne amerikske može žalostna zgodovina tiste dobe, gda je vladalo v njūvih šolaj brezverstvō i so mislili, da včini država zadosta, če poda v šoli mladini dosta znanja, štero zahteva vsakdnešnje praktično življenje. Uspehi so pokazali, da tomi ne tak. Samo znanje, modrost človeštva ne bo rešila. Vsakdnešnje pelde nam kažejo, da dostokrat ravno velka znanost pripomaga k večim hūdobijam.

Zakaj se ne ravnajo naši naprednjaki tudi v tom pogledu po kulturnih narodaj? Če verski pouk za Ameriko ne sramoten, ki je najbolje napredna država na sveti, zakaj bi bio potom nazadnjaški za Jugoslavijo, štera se še nikak nemre računati med najbolje kulturne države. Če Coolidge, ki je vladar največše države na sveti, vūpa povedati, da brez verskoga življenja ne prave prosvetljenosti i civilizacije, zakaj ne bi pokazao toga tudi Pribičević, šteri se s Coolidgom nikak nemre postaviti v edno vrsto?

Znamo, za kaj ide našim liberalcom. Njim ne telko za naprednost, za prosvetlenost i kulturnost, nego iztrgati nam ščejo to, ka nam je najsvetejše, to pa včtinijo zato, ar služi njūvim — vnogokrat nepoštenim — namenom. Potom pa še pravijo, da so prijatelji ljudstva!

Podpirajte Novine!

